

עיניים על הכדור

משמעויות והשלכות לתמרון יבשתי בלבנון ב-'שאגת הארי'

תא"ל מיל' גיא חזות- חוקר בכיר ב-INSS

מאז השבעה באוקטובר ישראל מצויה במלחמה הארוכה בתולדותיה, שלאחרונה התפתחה למערכה נוספת מול איראן. בניגוד לעם כלביא, חיזבאללה החליט להצטרף למערכה, ויישובי הצפון שהתקשו להשתקם מהשנה הראשונה של המלחמה, שוב נמצאים תחת אש.

במערכה הקודמת בלבנון, הדרג המדיני אישר לצה"ל לבצע את החלופה המינימלית והצנועה ביותר במבצע 'חיצו הצפון', על מנת להסיר את איום הפשיטה של רדואן, לצד עצירת מעורבות חיזבאללה במלחמה. ההישג בפועל היה גדול יותר. חיזבאללה הוחלש משמעותית וההרתעה הישראלית התחזקה. בעקבות הישגים אלה, משטר אסד התמוטט, והציר השיעי שנשען על סוריה נפגע אנושות. יחד עם זאת ישראל פספסה הזדמנות היסטורית להכריע צבאית את חיזבאללה, ולא ניצלה את קריסתו לאחר חיסול הנהגת הארגון והשפעת מבצע הביפרים על מורל פעילי הארגון. בפועל רוב כוחו הצבאי נשמר ובמשך שנה וחצי הוא הצליח לשקם את חלק מיכולותיו ובטחונו העצמי.

הפער בין ההצהרות על הכרעת ארגון חיזבאללה בסיום מבצע חיצו הצפון, למציאות הנוכחית בה חיזבאללה מצליח לירות עשרות טילים וכטב"מים בכל יום, הובילו לביקורת ציבורית ודרישה לנצל את מבצע שאגת הארי להכריע סופית את חיזבאללה. למערכה הנוכחית באיראן ישראל מתכוננת מזה כחצי שנה. הסבירות שחיזבאללה למרות חולשתו יצטרף ויגיב לא היתה מפתיעה- לשם כך הוקמה זרוע התמנון החזקה ביותר של איראן על גבולה הצפוני של ישראל.

למרות שמרכז הכובד של המערכה והקשב של צה"ל נמצא באיראן, המצוקה של תושבי הצפון גרמה לדרג המדיני להתלבט כיצד לפעול מול חיזבאללה. גם במערכה הנוכחית יש מספר חלופות שצה"ל יכול להציע-

הגנה קדמית- קידום כוחות צבא לשטחים שולטים מעבר לגבול ליצירת מרחב אבטחה ולמניעת ירי ישיר על הישובים. זו חלופה שבפועל צה"ל מבצע החל מפתחת המערכה.

רצועת ביטחון- יצירת רצועת אבטחה של 10 ק"מ לאורך הגבול בה יפרסו כוחות צה"ל להגנה על הגבול.

כיבוש השטח מגבול ועד נהר הליטני- התייצבות לשליטה על המעברים בנהר והרחקה משמעותית של חיזבאללה מהגבול (בגזרה המזרחית זה יכלול את רכס הבופור על מנת להגן על אצבע הגליל).

כיבוש לבנון עד ביירות- בדומה למבצע של"ג, להכרעת ארגון חיזבאללה ופירוקו כארגון צבאי.

לכל חלופה ניתן להוסיף גם את הרס התשתיות בלבנון על מנת להפעיל לחץ על ממשלת לבנון לפרק את חיזבאללה ממשקו.

בבחירת החלופה המתאימה ישראל צריכה להעמיד את המערכה באיראן ומטרותיה בראש סדר העדיפויות. איראן היא ראש התמנון שמימנה והקימה את טבעת החנק סביב ישראל באמצעות שישה צבאות פרוקסי. השגת מטרות מבצע שאגת הארי יביאו לשינוי מן היסוד של מצבה הבטחוני של ישראל, בדומה לשנות ה-70 לאחר הניצחון במלחמת יום כיפור והחלטת מצרים לחתום עם ישראל על הסכם שלום.

ישנם מספר פרמטרים לבחירת החלופה הטובה ביותר- חלופה שלא תסכן את מטרות המערכה באיראן, שהיא ריאלית לאור משאבים קיימים (כ"א, חלפים וחימושים, וזמן), שיש לה לגיטימציה בינלאומית (בעיקר ארה"ב) ושתספק מענה בטחוני ראוי לתושבי הצפון.

ככלל בכל החלופות, הרס תשתיות כמנוף לחץ על ממשלת לבנון היא דרך פעולה שתביא נזק יותר מתועלת. חיזבאללה סובל כיום ממשבר אמון חמור בלבנון, מאחר והוא נתפס כמשרת אינטרס זר איראני המנוגד לאינטרס הלבנוני. פגיעה ישראלית בתשתיות יכולה לסכן מגמה זו ולהביא לאחדות לבנונית תוך הזדהות עם חיזבאללה כמגן לבנון.

החלופות לכיבוש לבנון, עד הליטני או עד ביירות, אינן טובות לישראל מאחר והן יסיטו את הקשב והמשאבים מהמערכה באיראן, הגם שבטווח הקצר הן ישפרו את ביטחון תושבי הצפון.

חלופות ההגנה, באמצעות תפיסת שטחים שולטים על הגבול או רצועת ביטחון, אומנם לא יכריעו את חיזבאללה בטווח הקצר, אך שתיהן מספקות בטחון לתושבי הצפון מפני איומי חדירה וירי ישיר, כאשר חלופת רצועת הביטחון מרחיקה גם את ירי התמ"ס. שתיהן לא יביאו להסטת משאבים גדולה מהמאמץ באיראן ויש להן לגיטימציה אמריקאית.

ישראל חייבת לשמור את העיניים על הכדור- החלשת איראן והפיכתה ממעצמה אזורית למדינה עניה ומצורעת שלא מסכנת יותר את קיומה של ישראל, ללא טילים וכטב"מים, ללא צבא פרוקסי שמאיים על ישראל, ללא גרעין, עם כלכלה מרוסקת ומשטר חלש ומעורער. אם ראש התמנון ייערף, הזרועות יפלו מעצמן, חיזבאללה ושאר צבאות הפרוקסי יקרסו בעקבות איראן. זוהי אסטרטגיה של גישה עקיפה להכרעת חיזבאללה, שתביא לשינוי המציאות הביטחונית בצפון ללא הסתבכות מיותרת בלבנון.